

Buitenstebinnen

Karel Jan

Buitenstebinnen gekeerd door een goedlachse Boeddha

Bekenden en beminden kijken me aan, praten, zingen en lachen met me, zitten naast mij aan tafel, lopen een eindje met me op. Maar ze blijven, hoe dichtbij ook, op een onoverbrugbare afstand, een afstand die voor mij schier ondraaglijk is.

Alsof mijn bewustzijn een huid van glas heeft.

Ik voel me afgesloten, eenzaam.

Mensen trekken aan mij voorbij. Mijn brein ontvangt, verwerkt, ordent, vertaalt, creëert. Hoe het was, hoe het is, hoe het zou moeten zijn. Ik handel, spreek, denk, alsof ik weet wie de anderen zijn, wie ik ben. Ik hoor mezelf zeggen 'ik vind...' 'ik wil...' 'ik voel'. Ik ga relaties aan, verbind me met velen. Maar ik weet: jij bent niet jij, ik niet ik, wij niet wij. Wat houvast biedt - ideeën, woorden, voorstellingen, sociale normen - is vloeibaar en vluchtig. Wat vaste grond lijkt, is een onpeilbare diepte. Hoe zelfverzekerder ik moet functioneren, hoe groter de druk om 'iemand' te zijn, des te sneller verdwijnt de bodem onder mijn voeten, en tuimel ik in een ravijn van niet weten.

Wat is het, die glazen huid, die afstand, dat ravijn tussen mij en de ander?

Er is een voortdurend, onstuimig verlangen om door wat mij van mijn omgeving scheidt heen te breken, de afstand te overbruggen. Ik wil de ander kennen, voelen, aanraken! Ik wil gezien en vastgehouden worden! Niet aan de oppervlakte, niet aan de buitenkant of in het voorbijgaan maar tot in het merg, het diepste wezen, blijvend, voorbij alles!

Ik vrees de alsmaar toenemende kracht van dit verlangen. Ik ben bang dat ik er door meegesleurd ga worden, de grenzen voorbij.

Ik zoek naar geruststelling, bevestiging en geborgenheid, buiten en in mezelf, in de ogen van de mensen om mij heen, in lichamelijk contact, in gesprekken, in de meditatie.

Ik herken de wanhopige schreeuw van het meisje in de separeer als iets van mezelf, ben de hulpverlener van de man die zich suïcideerde nabij, krijg goede zin van een grappige caissière, kom tot rust terwijl ik met een rotgang langs het kanaal fiets, wordt geraakt door de verlegen blik van mijn vrouw, ben aan de telefoon weer even kind bij mijn moeder.....

Er is verzachting van de zielenpijn.

Er is vergetelheid. Dan beweeg ik over het oppervlak alsof er geen diepte is, beleef ik als vanzelfsprekend wat een mysterie is.

Er is het troostrijk inzicht dat dit alles mij tot (mede)mens maakt en de bron van mijn mededogen vormt.

Ik concentreer me op het er zijn voor mijn naasten, thuis en in mijn werk, en probeer mezelf weg te cijferen. 'Niet denken maar doen.'

Aan de heimwee en het diepe gemis waar ik met enige regelmaat door overspoeld wordt, besteed ik zo weinig mogelijk aandacht.

Wanneer ik me op een morgen tot mijn schrik en afschuw realiseer dat ik die dag daarvoor met ietsje minder geluk het leven van enkele dierbaren en mijzelf flink had beschadigd, weet ik dat ik op die wijze niet meer verder kan, en mag.

Zo beland ik, ten einde raad, in een sesshin, bij de wijste man die ik ken.

Tijdens die sesshin is het een opmerking, een aansporing van mijn goedlachs meditatiemaatje, waardoor er van alles in beweging komt:

“Wat jij zoekt in de ander moet je in jezelf zoeken.”

Eerst lach ik, in mezelf, arrogante man die ik kan zijn, om de banaliteit van de uitspraak. ‘Meent zij nou werkelijk mij de weg te kunnen wijzen? Denkt zij de deur die ik al die tijd tevergeefs heb proberen te openen zomaar eventjes van het slot te kunnen doen?! Alsof ik, toch geen domme jongen, zo iets voor de hand liggends al lang geleden niet zelf bedacht en geprobeerd zou hebben!’

De dagen erna klamp ik me innerlijk meer dan ooit vast aan de ander. Ik ben bezeten, geobsedeerd. Het gevoel van eenzaamheid, de wanhoop en het verlangen razen als tornado's door mijn geest.

Godzijdank moet ik veel mediteren.

Ik wil mezelf verliezen, voorgoed opgaan in wat buiten mij is.

Tegelijkertijd groeit het akelige besef dat ik voor een fundamentele keuze ben komen staan én verschrikkelijk bang ben: de deur is open en ik ben als de dood om naar buiten te gaan.

Het is tijd mijn gerichtheid op de ander los te laten en naar binnen te keren.

Er is geen brug, geen opening, geen pad terug.

Enkel het ravijn.

Ik moet springen.....

Een enorme triestheid overvalt me, alsof ik van het ene op het andere moment in een diepe rouw beland ben.

De tranen stromen over mijn wangen.

Tegelijkertijd brengt het idee de ander los te laten me in paniek.

Ik voel me hulpeloos en eenzamer dan ooit.

Maar ik moet...

Springen!

Ik grijp naar de woorden en het beeld van mijn zenleraar.

Ik treuzel.

Ik wil.

Nee.

Ik moet.

Ik aarzel.

Ik....

Karel Jan